

rajko grlič
neispričane priče
NOVO DOPUNJENO IZDANJE

 Laguna

SADRŽAJ

Predgovor: Kako izvući čep iz grića boce	19
Uvod	23
Leksikon neispričanih priča	31
A	
Animal Movies	33
Anti-climax	37
B	
Beginning & The End	42
Biopic	44
Black Wave	47
Bollywood	49
Box Office	51
C	
Cameo	53
Camera Angle	54
Character Arc	55
Chase Movies	57
Children Movies	58
Christmas movies	59
Cineaste	63
Cinema's Exiles	64
Cinema's Exiles II	65
Cinematography	66
Cliché	68
Close-up	71
Cold Open	72
Completion Guarantee	72

Continuity	75
Court movies	76
Court movies II	77
Court movies III	78
D	
Damnatio memoriae	81
Defining Premise	86
Deliverence	86
Dialogue	87
Director	88
Director's Cut	88
Director's language	90
Documentary (Autobiographical)	93
Double Feature	99
Dream Sequence	101
Dream Sequence II	102
DVD	103
E	
Editor	105
Entertainment trade magazine	108
Epic Movies	111
Epiphany	115
Escape Movies	116
Escape Movies II	118
Establishing Shot	120
Extras	121
F	
Faces	122
Fade to Black	125
False Ending	126
Festival de Cannes	129

Festival Opening Speech	130
Festival selector	132
Fiction & Nonfiction	140
Fifty-Fifty	143
Film Critics	145
Film Festival	148
Film History	153
Film Library	154
Filming Permit	155
Film Manifesto	167
Filmmaking	168
Film Style	169
Film Stock	170
Flashback	173
Flash Cutting	175
Foley	175
Food Movies	177
Food Movies II	179
Food Movies III	184
G	
Gentleman	187
Great Movie Quotes	190
Guarantee	192
H	
Head & Final Shoot	195
Hollywood Blacklist	197
Horror Movies	199
How to Film in Front of a Mirror	200
How To Make Your Movie	200
I	
Imaginary Line	202
Independent production	205

In memoriam	207
In memoriam II	213
In memoriam III	215
In memoraim IV	217
Intermission	218
Intervallo	221
Internal Dialogue	223
Invisible Editing	223
Italian Neorealism	224
J	
Jewish Film Festival	226
Jump Cut	227
L	
Lady	229
La Paloma Blanca	233
Larger than Life	242
The Last Picture Show	243
The Last Picture Show II	250
Legal Movies	250
Lifetime achievement Award	251
Location	254
Lost movies	256
Lost movies II	257
Lost in Translation	262
Love Letters	262
Lunatic Asylum Movies	266
M	
Magic Hour	269
Master Class	270
Maverick	278
Mediterranean Theatre (Cinema)	282
The melody haunts my reverie	285

Military Movies	286
Monolog	289
MOS	290
Movie Star	290
Movie Theatre (Cinema)	295
Movie Violence	296
Movies That Never Happened	298
Movies That Never Happened II	303
Movies with the Number in the Title	306
Multimedia	309
Music for film	314
N	
The New Hollywood	317
Newsreel	318
No & Yes Man	319
No & Yes Man II	322
No & Yes Man III	323
O	
Opening Scene	324
Oscar	328
Oscar II	329
P	
Paradox	331
Partisan Movies	332
Partisan Movies II	334
Partisan Movies III	336
Performer	336
Performer II	337
Performer III	340
Phobia	342
Photographer	343
Photographer II	344
Photographer III	346

Plagiarism	348
POV – Point of View	350
Porno Movies	350
Porno Movies II	351
Porno Movies III	352
Pre-production	352
President Movies	353
Prison Movies	361
Producer	365
Product Placement	366

R

Reality Check	368
Research	370
Revenge Movies	371
Road Movies	372
Rock and roll documentaries	373
Roma	374
Romantic Comedy	374
Romantic Comedy II	376
Rules of the Game	376
Russian Cinema	378

S

Script	384
The Secret to Great Film Acting	390
Selfie	391
The Seventh Seal	392
Silent Movies	394
Silver Screen	395
Sound	396
Soundstage Isolation	398
Special Screenings	400
Sport Movies	402

Sport Movies II	403
Spy Movies „based-on-true-story“	404
Stage Fright	406
State Award	407
Subtitles	408
Superstar	410
Suspense	411
Suspense II	416
Sync Sound	416
T	
Television	418
Third Act	419
Time	420
Timing	422
Travel Movies	423
Twist Ending	424
W	
Walt Disney	425
Western	427
Wipe	428
Wrap	429
Wrap Party	430
O autoru	433

Nožićem napravite rez oko kapsule ispod drugog grebena na grliću boce tako da se vino ne bi prelijevalo preko kapsule prilikom istakanja u čaše. Fluidno rezanje kapsule iziskuje praksu, no budite sigurni da će, kad se usavršite, vaši gosti ostati impresionirani.

Položaj vadičepa-otvarača za boce mora uvijek biti okomit na stol ili površinu na koju ste postavili bocu, kako biste izbjegli penetraciju spirale ukoso te moguće komplikacije s izvlačenjem čepa, pucanje ili zaglavljenje. Smjestite vrh spirale vadičepa u središte čepa, te ravnomjerno okrećite otvarač dok veći dio spirale nije u čepu.

Zatim palcem stisnite metalnu polugicu preko ruba boce te lagano započnite s povlačenjem ručice otvarača prema gore, tako da se čep polako počinje izvlačiti iz grlića boce. Kad je više od $\frac{3}{4}$ čepa izvan grlića, dozvoljeno je blago zaokružiti čepom kako bismo izbjegli onaj PLOP zvučni efekt – no ukoliko zaokružimo čepom prerano, možemo uzrokovati pucanje čepa dok je još u grliću boce.

vinarija.com

KAKO IZVUĆI ČEP IZ GRLIĆA BOCE

I filmovi i knjige prolaze dug put od ideje do svojih gledatelja ili čitatelja. Ova je knjiga, između ostalog, puna ideja za filmove koji nisu prešli taj put i koji neće biti snimljeni, ali i nju je lako mogla zadesiti ista sudbina – da ostane neobjavljena i nepročitana. Autor ju je pisao vjerujući da joj je namijenjeno da bude tek ostavština njegovoj kćeri i unucima i nije je doživljavao kao sadržaj koji bi zanimao nekoga izvan njegove obitelji. Na tome bi i ostalo da se svom prijatelju i suborcu Anti Tomiću nije povjerio da „nešto piše“, a onda mu to „nešto“ poslao na čitanje. Kad je Ante, oduševljen onim što je pročitao, meni u povjerenju prišapnuo da je Rajko Grlić „nešto napisao“ i da bi to svakako trebalo objaviti, ja sam prišapnula Rajku da sam čula da je „nešto napisao“ i da bih to voljela pročitati.

Kad autoru kažete da biste voljeli pročitati njegov rukopis, taj vam se rukopis obično istog dana nađe u pretincu elektronske pošte. Ali ne. Ovaj put nije bilo tako. Trebalo je otprilike godinu dana uredničke diplomacije i suptilnog podsjećanja na rukopis da mi ovaj autor, gotovo iznerviran zbog interesa za njegove privatne zapise koji se ne bi trebali ticati nikoga osim njegovih najbližih, pošalje svoje *Neispričane priče* na čitanje – vjerojatno samo zato da me se riješi i „dokaže“ i Anti i meni da to nije materijal za objavljivanje.

Tih sam dana bila prikovana za ekran svog kompjutera. Preda mnom je bilo nešto drukčije od svega što sam dotad pročitala. Nije roman, nije autobiografija, nije drama, nisu memoari, nije leksikon, nije poezija, nije scenarij, nije zbirka priča – a opet je sve to. Jedinствен način na koji je Rajko Grlić pišući pronalazio dodirne točke filma i života, kombinirajući nepredvidivu dramaturgiju stvarnosti

s fikcijom potencijalnih filmova, učinio ga je pripovjedačem koji je, nakon toliko filmova koji su obilježili hrvatsku kinematografiju, ovaj put „izrežirao“ sjajnu knjigu. Bila je to knjiga vrijedna na mnogo razina: i kao sjajna proza koja se čita kao napeta fikcija čak i kad je u pitanju autentična faktografija, i kao autobiografija čovjeka koji je itekako zadužio hrvatsku kulturu, i kao dokument vremena nekoliko generacija koje nas se tiču, i kao filmski leksikon koji sugerira da prave filmske i prozne priče ne treba tražiti dalje od života samog.

No nije ni moje oduševljenje odmah uvjerilo autora da ovo nisu zapisi za ladicu. I dandanas vjerujem da je pristao na objavljivanje samo zato da nas skine s vrata i da ga prestanemo time gnjaviti – ili možda zato što je zaključio da će, ako ništa drugo, njegov neobičan leksikon za unuke barem biti uredno ukoričen pa mu nasljednici neće morati kopati po kompjuterskim fajlovima u potrazi za faktografijom i atmosferom vremena svojih predaka.

Rukopis je izvorno nosio naslov „Kako izvući čep iz grlića boce“, ali upute za izvlačenje čepa iz grlića vinske boce nisu baš pomagale pri izvlačenju čepa iz Grlića boce.

U poglavlju *Yes & No Man* u ovoj knjizi postoji rečenica „Moji tvrde da sam ‘Yes Man’ koji onima koji me nešto mole jednostavno ne znam reći ‘No’.“ Vjerujem kako je ta crta karaktera zaslužna da je ova knjiga ipak ugledala svjetlo dana. Rajko nam više jednostavno nije znao reći „Ne“, ali nam je svoje *Neispričane priče* povjerio gotovo kao da nam povjerava teret koji smo si sami odlučili natovariti na pleća.

The rest is history. Već na promociji, na kojoj se pojavilo više od dvjesto ljudi, bilo je jasno da je ova knjiga izazvala daleko veći interes javnosti nego što je njezin autor očekivao. Knjiga je već neko vrijeme bila u knjižarama i usmena predaja prvih čitatelja učinila je svoje. Zatim je uslijedila cijela lavina tekstova o knjizi, intervju, gostovanja, poziva za izdanja u inozemstvu, i autor je konačno morao priznati da je *Neispričane priče* trebalo objaviti, ali i to da je u filmskom režiseru cijelo vrijeme boravio i jedan pritajeni pisac.

Za tog pisca više nije bilo izgovora. Kad su iz memorije ili iz

sadašnjosti izronile nove priče vrijedne bilježenja, one više nisu mogle ostati neispričane pa je novo, prošireno izdanje bilo prirodan slijed događaja.

Jednom izvučen čep iz grlića vinske boce ne može se vratiti natrag na mjesto, a tako je bilo i s Grlićem i njegovim otvaranjem boce pune neispričanih priča. Na sreću svih nas koji vole čitati ovog režisera i pripovjedača.

Marina Vujčić

uvod

ATHENS, OH, 2011.

Moj studio na Ohio Universityju smješten je u staroj zgradi od crvene cigle. Tu, gdje je nekada bila štamparija lokalnog lista, sjedim za kompjuterom i listam režijsku bilježnicu.

Do sada sam snimio jedanaest dugometražnih filmova, ali 1991, nakon *Čaruge*, sedmoga u nizu, ozbiljno sam vjerovao da mi je zadnji. Činilo mi se krajnje zaludnim pričati priče u crno-bijelim vremenima. Bilo je poprilično jasno da rat dolazi, da će ga organizirati bez obzira trudili se mi zaustaviti ga ili ne, i da će im taj rat služiti kao magla za veliku i temeljitu pljačku.

Kao gost UCLA-e u Los Angelesu, siguran u to da sam završio svoju igru s filmom, počeo sam u režijsku bilježnicu upisivati nešto što sam naslovio *Sto najboljih filmova koje nikada neću snimiti*. Od tada je prošlo i više od dvadeset godina i među bilješkama za nerodene filmove skupilo se mnoštvo natuknica, priča i pričica, fotografija i crteža.

Moja obitelj, kad se bolje pogleda, više nalikuje poduzeću za selidbe no pristojnoj građanskoj porodici. „Selimo uredno i na vrijeme! Selimo solidno! Selite s nama!“ To bi otprilike moglo stajati na našem porodičnom grbu. Razni Gerlichi, Grličići, Izraeli, Klingerbergeri, Hunovi, Cekići, Kostinčeri, Schwarzovi, Domanyji, Alačevići, Brozovići, Janeši, Hardyji, Glavaši, Rušinovići i stotine drugih, slijevali su se u to porodično stablo i iz njega izlazili, kao da stoljećima i ne rade ništa drugo već samo sele. Sele po ovom i širim prostorima Europe, sele iz Njemačke, Španjolske, Mađarske, Austrije i Engleske u Zagreb, a iz njega opet u Kanade, Brazile, Konga, Švicarske, Nove Zelande, Pakistane, Italije, Engleske, Amerike.

U cijeloj toj selidbi i zbrci životnih lokacija jedino je Zagreb, mali grad na rubu Europe, već stoljećima točka naših spajanja i razdvajanja. U njega se dolazi s golemom nadom, u njemu se uglavnom sve i gotovo redovito gubi, da bi se iz njega ponovno odlazilo u potragu za novim prostorima.

U Zagrebu tvrde da tri selidbe posjeduju razornu moć potresa srednje jačine. U Americi, koja je većinom sagrađena od drva, kažu: „Moving three times is as bad as fire.“ Ako prihvatimo tu logiku, onda je moja familija doživjela, budimo skromni, najmanje desetak velikih potresa, a o požarima da i ne govorimo.

Takve prirodne nepogode obično uništavaju sva materijalna dobra i sve dokaze o postojanju. Točno tako je bilo i s nama. Što god je netko od mojih predaka sagrađio ili kupio, već je on, ili u najboljem slučaju onaj iza njega, izgubio. Kuće, stanovi, imanja, gostionice, ljetnikovci, apoteke i dućani, sve se to rušilo, prodavalo, nacionaliziralo, oduzimalo i prepisivalo ljubavnicama, puno brže no što je dolazilo.

Tako se u obitelji, već prije nekoliko generacija, počela rađati struja onih koji su sve manje vjerovali u „materijalna dobra“ i sve se više posvećivali „duhovnima“. I ti „nematerijalisti“, te porodične „crne ovce“, kao što obično i biva, ostavili su po raznim knjigama, slikama, litografijama, fotografijama i filmovima puno više tragova nego „materijalisti“.

Moj je djed tu obiteljsku struju, s pristojnom dozom građanske ironije, zvao „cirkusanti“. Kao izdanku „cirkusanata“ nije mi preostalo ništa drugo nego da se u životu bavim filmom, jedinim ozbiljnim cirkusom dvadesetog stoljeća. Dakle, nije to bio moj izbor, to je jednostavno bila moja obiteljska sudbina.

I još nešto vrlo važno za tu „selidbenu obitelj“. Bez obzira kojoj porodičnoj struji pripadali, svi moji preci, a ja pamtim tri generacije unazad, bili su prepuni dobrih priča. Pričali su ih s velikom strašću, često obilato pretjerujući, dodajući i oduzimajući stvarnosti, uvijek s ogromnim veseljem. Usto, kao što nam i prezime govori, pričali su ih glasno. Bila je to njihova borba protiv zaborava, njihov prkos

nomadskoj sudbini koja nas stoljećima tako uporno prati. Zadnji u tom porodičnom nizu pričača bili su moja majka i otac. Savršeni pričači, uzbudljivi, duhoviti, najbolji koje sam ikada slušao.

Tako je nekako red došao i na mene. Vrijeme je prolazilo, priče su se događale, množile, pričale, sâm sam ih rado pričao i s užitkom slušao. Polagano sam shvaćao da će me cijeli život pratiti, a da o velikoj većini njih nikada neću snimiti film. One će otići sa mnom kao što su stotine i stotine priča oduvijek odlazile s našim porodičnim pričačima. Zato sam ih počeo zapisivati u memoriju kompjutera. Bile su to samo nepovezane rečenice u borbi protiv zaborava. Ništa više, ništa pretencioznije. Nalikovale su mrvicama koje Ivica i Marica ostavljaju za sobom na putu u šumu da bi se jednoga dana znali vratiti kući.

Svi moji, od gornjogradskog pra-pradjeda Juliusa, jednog od prvih zagrebačkih litografa i fotografa, preko djeda Alexandra, kaptolskog apotekara i jednog od osnivača književne grupe Grič, bake Olge, Becićevog đaka i slikarice, majke Eve, novinarkе i spisateljice, oca Danka, donjogradskog filozofskog pisca, do sestre Vesne koja brižno sakuplja razbacane krhotine porodične historije, a o sebi kao pričaču zagrebačkih filmskih priča da i ne govorim, na razne su načine, i gotovo s jednakom strašću, voljeli Zagreb. I svatko je od nas u granicama svoga umijeća pokušao pripomoći svome malom gradu da, za neprimjetan milimetar, za nevidljiv mikron, podigne civilizacijsku razinu. Ali, samo tijekom četiri zadnje generacije, na ovom su se prostoru dogodila tri velika rata.

I ovaj zadnji, tako uredno dogovoren i spakiran, opet je, i možda definitivno, pokazao da su sve te generacije radile potpuno zaludan posao. Sve što smo činili, živjeli i stvarali, pokazalo se potpuno nevažnim i krajnje suvišnim. I žene, i muškarci i djeca, i fotografije i knjige i filmovi, i dućani i kuće i slike, i prijatelji i znanci, i večere i svetkovine, i rađanja i smrti. Sve. Svi mogući pokušaji, sva moguća uljudživanja, svi mogući šlifovi, sva moguća „kulturalna dobra“. Sve se pokazalo zaludnim. Novopridošli barbari su, kako to stoljećima već ide svakih pedeset godina iznova, sve poništili u nekoliko dana. Sva

nastojanja jednostavno su poravnali sa zemljom, izbrisali iz knjiga, odlučili da ništa što im ne treba iz prošlosti više ne postoji i ne smije postojati.

Ponovno se na ovim prostorima zaigrala stara igra službenog zaborava u kojoj povijest uvijek počinje dolaskom onih novih. I što sada? Kako nagovoriti sebe, kako nagovoriti onoga tko dolazi iza mene, da tu treba ponovno rađati, smijati se, raditi? Kako kad primitivizam i u svom najnovijem trijumfalnom pohodu želi ponovno dokazati da su svi ti pokušaji besmisleni, svi životi bezrazložno življeni. Kako se lako i brzo ruši, kako se dugo i teško gradi i kako je opak nauk ovog „općeg mjesta“.

Usprkos tom monstuoznom iskustvu, koje se svakoj generaciji na ovim prostorima dogodi najmanje jednom, usprkos svim mogućim prozivanjima i verbalnim linčevima koje sam doživio, informativnim razgovorima i anonimnim prijetnjama, desetogodišnjoj zabrani prikazivanja bilo čega što sam ikada snimio... ja se i dalje pokušavam vratiti u moj Zagreb, premda nijedan racionalni razlog tome ne govori u prilog.

Čitav život sakrivao sam se iza filmskih junaka. Živio njihove živote i pričajući njihove krio svoj. Neispričane priče ostajale su u režijskoj bilježnici kao u nekoj dobro začepljenoj boci. I odjednom, vjerojatno u nadi da ću time olakšati povratak, odlučio sam tu bocu otvoriti.

I sada, kad je tu pred vama, molim da se čep iz grlića boce vadi pažljivo. U njoj, na kronološki nepovezanim komadićima složenim u imaginarni leksikon, manje-više točno onako kako su zapisani, plutaju tragovi jednog filmskog života. Svaki komadić nosi ime po izrazu ili frazi koja se upotrebljava u svijetu filma. A kako je to pretežno englesko nazivlje, za koje je ponekad teško naći hrvatske „strukovne inačice“, odlučio sam ih ne samo prevesti već i obogatiti.

Na vrata mi kuca Ruth Bradley. Proviruje i pita: „May I?“ Mahnem joj rukom da uđe.

Ruth je ono najbolje što su šezdesete ostavile Americi: voditeljica festivala, znalac i ljubiteljica eksperimentalnog filma i dobrog

undergrounda, doktorica književnosti i vječna hipijevka. Pametna i cinična, krajnje slobodna u ponašanju i još neobaveznija u izgledu. Njezin je studio preko puta mojeg. Nekoliko zadnjih godina, kao i ja, uporno pokušava prestati pušiti. Sjeda i, gledajući kutiju cigareta, tiho ponovi: „May I?“ Kimam glavom, a ona, pogledom punim krivnje, nemoćno raširi ruke, zapali, ispuhne dim i kaže: „There are only two possible stories: a man goes on a journey, or a stranger comes to town!“

Kako istinito, pomislim gledajući Ruth kako se zadovoljno smješka mudrosti koju je upravo kazala. Zaista, i Tolstoj je to tvrdio – sve se dobre priče, i životne i filmske, mogu svesti na jedan od ta dva obrasca: ili čovjek odlazi na put ili je stranac došao u grad.

Ja sam, rekao bih, i jedno i drugo – i onaj koji je otišao i stranac koji je došao.

**leksikon
neispričanih
priča**

A

ANIMAL MOVIES

Fimovi u kojima su životinje glavna lica: *King Kong* (1933), *Lassie Come Home* (1943), *Jaws* (1975), *Babe* (1995), *101 Dalmatians* (1996), *Vuk samotnjak* (1972) itd., uz bezbrojne crtiće, lutka-filmove i dokumentarce.

ZAGREB, BEČ, WROCLAV, 1966.

Student sam prve godine filozofije i sociologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Kao glumac amater igram u predstavi Studentskog eksperimentalnog kazališta *Ars Longa, Vita Brevis*.

Putujemo u Poljsku na prvo međunarodno gostovanje. Beč je prva stanica na tom putu i moj prvi susret sa Zapadom. Fotografiram se ispred divovskog panoa na kojem bujna crnka reklamira „Palomin“ grudnjak. Na susjednom panou žirafa poziva Bečlije da posjete Zoološki vrt Schönbrunn.

U Wroclavu igramo kod Grotowskog. Te iste večeri, nekoliko ulica dalje, Ida Kaminska, glavna glumica Klosove i Kadárove *Trgovine na korzu*, igra oproštajnu predstavu i time zauvijek zatvara posljednje židovsko kazalište u Europi.

ZAGREB, 1982.

S petogodišnjom Olgom gledam BBC-jev dokumentarac o povijesti zooloških vrtova. U njemu kažu da je prvi europski vrt sa životinjama otvoren u bečkom Schönbrunnu i da je žirafa bila njegov prvi stanovnik.

Nekoliko dana kasnije nalazim podatak da je sredinom osamnaestog stoljeća vladar Egipta, kao vladarski poklon kraljevima, poslao dvije žirafe u Europu – jednu u Pariz, drugu u Beč. O tome kako je putovala francuska žirafa, Mediteranom do Marseillea, a od njega do Pariza malim kanalima, postoji puno dokumenata i nekoliko knjiga. O putu druge žirafe do Beča ne postoji dokumentacija, ili je ja nisam uspio pronaći. Zato sam i sastavio ovu priču. Da je imam, za svaki slučaj, ako me Olga pita nešto o toj žirafi.

LOS ANGELES, 1991.

To je ujedno i prva priča koju sam upisao u režijsku bilježnicu.

BEČ, 1752.

Car Francis I za rođendan je dobio neobičan poklon. Kao velikom ljubitelju prirode carica mu je usred Schönbrunnskog parka sagradila stakleni dvorac. Kralj je u njemu svakodnevno doručkovao i provodio duge sate uživajući u pogledu na perivoj. Ptice su pjevale, drveće je uredno raslo, kipovi grčkih bogova bili su simetrično poređani, no carica je primijetila da caru ipak nešto nedostaje, da mu je, usred čitavog tog raja, beskrajno dosadno.

Nekako u to isto vrijeme iz daleke Afrike na dvor je stiglo pismo kapetana Koenigsmarka. Bilo je popraćeno crtežom čudne životinje i u njemu je pisalo: „Šaljem Vam crteže camelopardialisa, točno onakvog kakvog sam ga vidio blizu Rta dobre nade. Vjerujem da ta životinja nije bila viđena u Europi još od vremena Julija Cezara koji je uz nju marširao u svojoj trijumfalnoj povorci 62. pr. Kr.“

Čudan crtež čudne životinje, za koju su stručnjaci smatrali da je nastala križanjem deve i leoparda, došao je u caričine ruke. Tako se rodila ideja o dolasku kamileoparda u Beč, ideja o stvaranju

zoološkog vrta oko staklenog paviljona u carskom parku, ideja kojom je carica željela razveseliti sve depresivnijeg cara.

No da bi car za idući rođendan dobio taj čudesni poklon, trebalo je savladati stotine i stotine gotovo nepremostivih prepreka.

O tim preprekama, o zgodama i nezgodama, o tom dugom i teškom putu, o ljudima i životinji koju danas svako dijete jednostavno zove žirafa, govori ova priča.

RT DOBRE NADE, 1752.

Pod vodstvom kapetana Koenigsmarka stotine domorodaca i desetak iskusnih lovaca danima su lovili veliku žirafu. Kad su je napokon ulovili, odveli su je do za nju specijalno pregrađenog broda.

ATLANTSKI OCEAN, MEDITERAN, JADRANSKO MORE, 1752.

Mjesecima se dvije tone teška i šest metara visoka žirafa valjala po uzburkanom oceanu, da bi zatim brod uplovio u Mediteran i mirno Jadransko more. Žirafa je dnevno jela deset kilograma lucerne, pet kilograma specijalno sušene trave, tri kile zobi, bačvu narezanih jabuka, bačvu naribane mrkve pomiješane s djetelinom i suhim kruhom. Kapetan Koenigsmark noćima nije spavao. Brinuo je o žirafi, hranio je, tetošio. Njezin dolazak u Beč bio je za njega pitanje života i smrti, pitanje časti i slave, mogućnost dokazivanja nemogućeg.

RIJEKA, 1752.

Brod je napokon uplovio u Rijeku, jednu od najsjevernijih luka Jadranskog mora. Od carskog Beča sada je zbunjenu žirafu i premorenog kapetana dijelilo svega 700 kilometara. Tek tu su za kapetana Koenigsmarka, u trenutku kad mu se činilo da je najteži dio puta savladan i da je slava nadohvat ruke, počeli pravi problemi.

Hrabri kapetan Koenigsmark tada nije znao ono što danas svako dijete može pročitati: „Najveći problem koji zoološki vrtovi imaju sa žirafama jest tlo po kojem ona može hodati. Većina životinja manje-više hoda po svemu, ali žirafe su drugačije. Ako je tlo pretjerano tvrdo, ona će odmah odustati čuvajući izuzetno nježnu

donju stranu kopita. Ako je tlo previše glatko, po njemu neće hodati jer će joj kopita obrasti i postati bolna. Doista, teška životinja!“

Jedini mogući put kojim su mogli doći do Beča bila je cesta posuta grubim i nadasve ostrim kamenjem. Šume su bile guste, planine strme, rijeke opasne. Žirafa po svemu tome jednostavno nije željela hodati, a odgovarajuće vozilo za nju nije postojalo. Razumljivo, jer sve ovo zbiva se sredinom osamnaestog stoljeća.

Carski se rođendan približavao, a Beč kao da je svakim danom bio sve dalji i dalji.

No kapetan Koenigsmark došao je na spasonosnu ideju kupujući cipele. Od obućara je naručio divovske kožne papuče. Obućaru je trebalo nekoliko dana da ih sašije. Navukli su papuče žirafi na noge i ona je napokon prohodala.

Koenigsmark je odmah iznajmio obućara s cijelom njegovom radnjom, napravio za njega i njegove šegrte specijalna kola, i karavana je napokon mogla krenuti.

PUT PREMA BEČU, 1752 – 1753.

Papuče su se trošile svaka dva do tri dana. Obućar i šegrta danočno su šivali nove. Polagano ali sigurno, krčeći šumu gdje je bilo potrebno, pojačavajući mostove kad su bili preslabo sagrađeni, zaobilazeći alpske vrhove i probijajući se kroz snježne oluje, karavana se napokon približila Beču.

BEČ, 1753.

Carica je odahnula. Carev rođendan mogao je biti dostojanstveno proslavljen. U Beč se sjatilo pola Europe. Došli su vidjeti cara, ali čudna žirafa i kapetan Koenigsmark bili su ipak najveća atrakcija.

Taj dan sve ozbiljne knjige slave kao rođendan prvog zoološkog vrta.

Uz žirafu, tu je svoje dane provodio i kapetan Koenigsmark. On joj se jedini smio približiti. Mnogi i danas tvrde da je satima znao s njom razgovarati jezikom koji su samo njih dvoje razumjeli.

Car je sve to gledao iz svojeg staklenog dvorca i dobro se zabavljao. Carica je napokon odahnula.